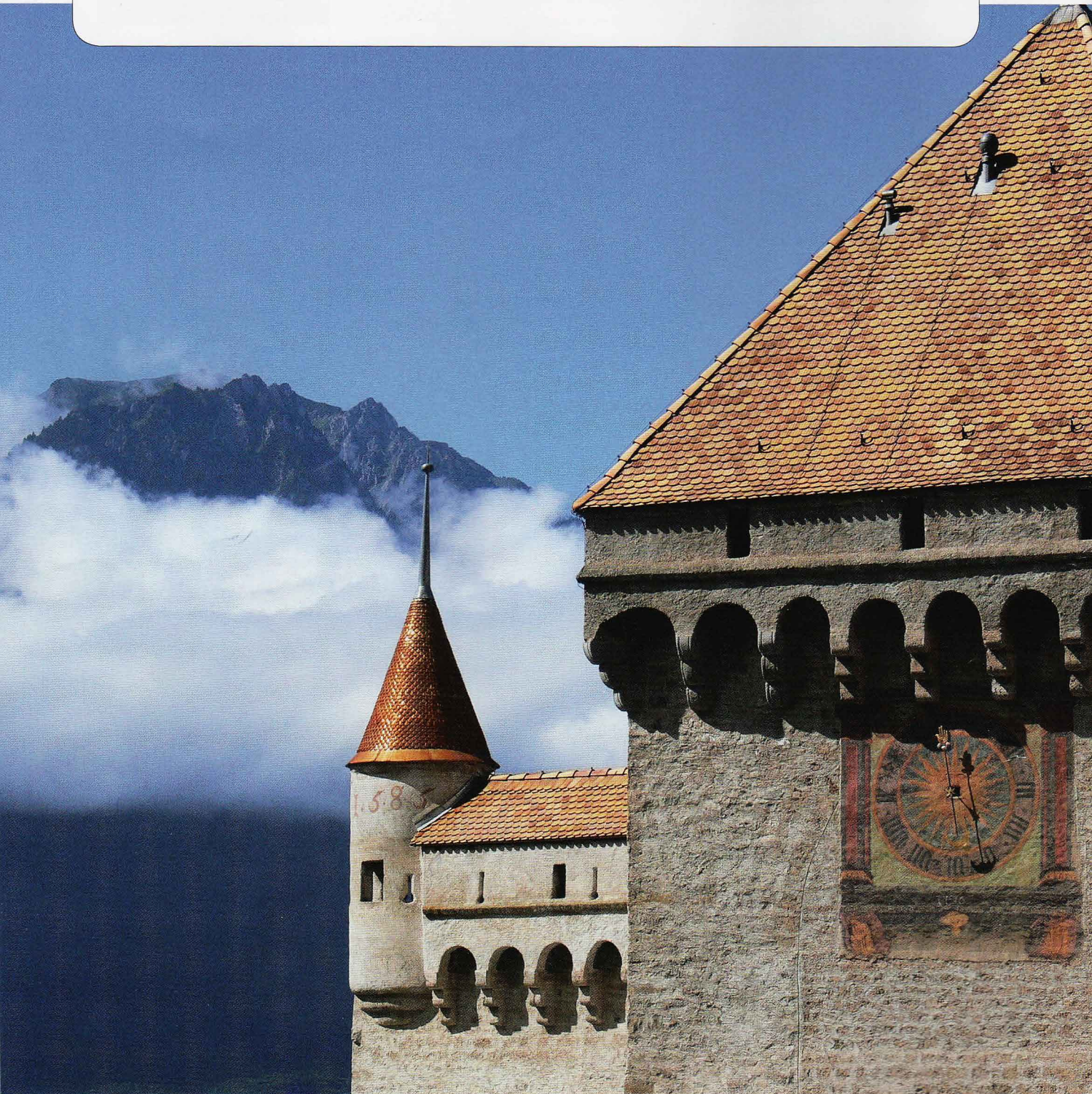

Luchtkastelen

KASTELEN KOM JE OVERAL TEGEN. GELDT DAT OOK VOOR EEN ALPENLAND ALS ZWITSERLAND? REDACTEUR KEES BREGMAN ZOCHT EN VOND ZE TIJDENS ZIJN KAMPEERREIS MET TENT IN DE NOORDWESTELIJKE HELFT VAN HET LAND. WAAR DE KASTEELTORENS ZELFS TOT IN DE WOLKEN REIKEN.

Kamperen is de grootste hobby van Kees. Als freelance reisjournalist is hij op de camping helemaal in zijn sas. Met zijn vrouw en caravan verkent hij Europa.

Aan het eind van de 19e eeuw reisden de allereerste toeristen van Europa naar Zwitserland. Vooral Britse rijkelui gingen eens kijken of die alpentoppen wel echt waren. Ligt daar misschien de oorsprong van het imagoprobleem dat Zwitserland vooral oudere vakantiegangers zou trekken? Los van het altijd aanwezige vooroordeel dat het land duur zou zijn. Geloof me: er zijn veel duurdere plekken in Europa. En in Zwitserland krijg je in ieder geval wáár voor je geld.

Voor mijn ontdekkingstocht kies ik nu eens niet bekende gebieden als Graubünden of Wallis. Ook laat ik voor deze keer de caravan thuis en reis met een tent van Zürich naar het Meer van Genève – het noordwestelijke deel van het land net boven de Alpen, waar de Duitse taal moeiteloos overgaat in de Franse. Hier vind je ook de meeste kastelen. Bijna zonder uitzondering werden ze gebouwd op een strategische plek aan de handelsroute naar Italië. Officieel telt Zwitserland negentien erkende kastelen, en daarvan ligt er maar eentje in de zuidelijke Alpen (de driedelige burcht van Bellinzona). Vanaf het vliegveld bij Zürich kan je als kampeerder simpel een auto huren, maar reizen doe je in Zwitserland natuurlijk maar op één manier: met de Swiss Travel Pass. Daarmee stap je overal op een bus, trein of boot. Vooral die laatste twee zijn zo Zwitsers, dat je niet naar huis kunt gaan zonder de ervaring van een smalspoortrein door de bergen, of de klotsende schoepen van een echte Zwitserse stoomboot nog in je oren.

LUSTOORD

Het eerste kasteel op mijn lijstje is dat van Wildegg, op een paar buskilometers van het treinstation in het gelijknamige stadje. Het barokke gebouw ligt hoog op een heuvel. Hoewel het oudste gedeelte wel degelijk als fort werd gebouwd, diende het later voornamelijk als lustoord voor de graven van Habsburg. Hier kom ik er ook achter dat de Zwitsers bij bijna elk kasteel een tuin onderhouden met

dezelfde allure als het kasteel zelf. En dat het er absoluut geen dooie boel is, zowel binnen als buiten. Bij kasteel Wildegg kan je bijvoorbeeld met kruiden en bijenwas leren om je eigen crèmes te maken – lippenbalsem bijvoorbeeld. Schoolklassen en volwassenen doen hier allerlei workshops, met dames in klederdracht die je leren hoe ze vroeger solliciteerden voor een baan bij de barones.

Voor mijn volgende kasteel (ik ga ze niet alle negentien af hoor) trek ik verder naar het westen. Aan de Thunersee zie ik er zelfs drie. Schloss Spies ligt vlak bij Camping Panorama Rossern (waar de Nederlands sprekende eigenaresse me onthaalt alsof ik de koning zelf ben), en aan de overkant zie ik er nog twee. Aan het eind van het meer ligt Interlaken met daarachter de Brienersee. Vroeger was het één langgerekt meer, maar na een aardverschuiving kwam er halverwege een stuk land waarop Interlaken werd gebouwd (letterlijk betekent de naam 'tussen meren'). De skyline van de stad met het Jungfraumassief erachter is wereldberoemd.

Kasteel Chillon (links).
Kasteel Wildegg (onder).

Kasteel Oberhofen ligt aan de oever van het Thunersee (boven).

Je kunt surfen op de Aare midden in het stadje Thun (midden).

Het kasteel van Thun torent hoog boven het stadje uit (midden).

Grapje van de AEK-bank in Thun: ingemetseld geld voor de ingang (onder).

STELLA DE KASTEELPOES

Ik blijf bij de Thunersee en begin met een bezoek aan kasteel Oberhofen, op de noord-oostelijke oever. De centrale toren stamt uit de 16e eeuw, maar de rest werd twee eeuwen later gebouwd, toen Franse Hugenoten voor hun katholieke koning Lodewijk naar Zwitserland vluchtten. Het kasteel is nu een museum. Het frivole prieeltje boven het water is het leukste uiterlijke kenmerk. Ook hier is de trots van het kasteel de fraaie tuin, die vrij toegankelijk is voor publiek. Op een bankje langs het water met uitzicht op de Jungfrau is het er best uit te houden.

In Thun zelf kan je niet om kasteel Thun heen. Het ziet eruit zoals kinderen een kasteel tekenen: een statig gebouw met op elke hoek een puntige toren. Sinds de restauratie in 2014 is er een museumdeel en een gedeelte met hotelkamers. En niet van die simpele, maar met waanzinnige luxe die de bewoners van vroeger nooit hebben gekend – dit was voorheen de gevangenis. Tijdens de verbouwing deed zich een opmerkelijke gebeurtenis voor. De 'kasteelpoes', Stella genaamd, wierp op een dag vijf kittens, waarop men vond dat nu eindelijk eens de eigenaar van de poes moest worden gevonden. Stella haalde de landelijke pers, compleet met gezinsfoto. Prompt regende het meldingen van Zwitsers die beweerden dat hun kat de vader van het poezengezin was en zij dus de wettelijke eigenaar van Stella. Nu zegt dat niet zoveel, want veel inwoners claimen ook nazaat te zijn van Brahm's of Napoleon III – beiden gerespecteerde inwoners van Thun en naast hun werk vooral liefhebbers van vrouwelijk schoon...

DE MEISJES VAN GRUYÈRES

Thun is trouwens een erg levendig stadje met overal terrasjes langs de oevers van de hier wild stromende Aare – dezelfde rivier die even verderop de huisrivier van de Zwitserse hoofdstad Bern is. Het mooiste geluid in Thun is echter de stoomfluit van de Blümlisalp, een van de zestien perfect onderhouden klassieke radersalonboten die de Zwitserse meren bevaaren. Op weg naar Interlaken stopt hij op veel plaatsen, waarbij de kapitein nog ouderwets door een spreekhoorn op de brug de machinekamer commandeert. Nostalgie? Tuurlijk, maar de dag dat ze vervangen worden is het oorlog in Zwitserland.

We gaan naar Gruyères. Ja, van de kaas. Maar ook van het gelijknamige kasteel. Beneden bij het treinstation laat men toeristen zien hoe ze hun kaas maken. Dat is van oudsher een vrouwenambacht. Aangezien zo'n kaas wel 35 kilo weegt moet je wel over de nodige spierkracht beschikken om ze regelmatig te keren. Met die

meisjes moet je dus geen ruzie zoeken. Dat die Gruyèremeisjes vroeger ook van wanten wisten, blijkt uit het feit dat het kasteel nooit is veroverd, ook niet toen bijna alle mannen voor de kruistochten op pad waren. De hertog van Bern dacht een gemakkelijke prooi te pakken, maar daar dachten de dames anders over. Ze bonden brandende kaarsen op de hoorns van de geiten en joegen ze naar de belegeraars. Die vluchtten alsof de duivel ze achterna zat.

ZWITSERSE JORDAAN

Met de 'Golden Pass Classic Train' slinger ik van tunnel naar tunnel totdat het Meer van Genève in zicht komt. De oostelijke route langs het meer wordt bewaakt door een van de fraaiste kastelen van Zwitserland. Bij het dorp Veytaux ligt pal voor de kust een natuurlijke rots net onder de waterspiegel, en dat vonden de graven van Savoye in de 13e eeuw een prima fundament voor kasteel Chillon. In het plaatselijke dialect wordt het uitgesproken zoals ze in de Amsterdamse Jordaan iemand aanroepen die John heet: 'Sjõnn'. Ook dit kasteel barst van de historische verhalen, waaronder die van gevangene Bonivard – de monnik wiens lot wereldberoemd werd door de Britse dichter Lord Byron. Vanuit de kerkers heb je een fantastisch uitzicht over het Meer van Genève, hoewel Bonivard daar aan zijn ketens amper van genoten zal hebben. In die kerkers ligt ook wijn te rijpen, want het kasteel bezit een wijngaard waar eersteklas druiven groeien. Niet zichtbaar vanaf het land, maar wel vanaf het water. De Clos de Chillon Grand Cru bijvoorbeeld doet de zinnen prikkelen, en is in het kasteel te koop voor € 17 per fles.

TRÁÁÁÁGE ZWITSERS

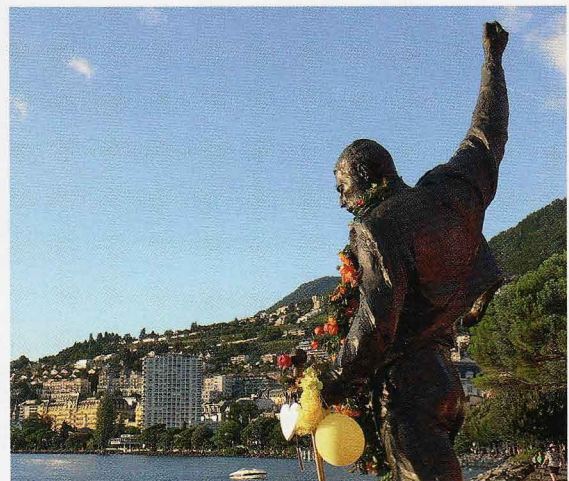
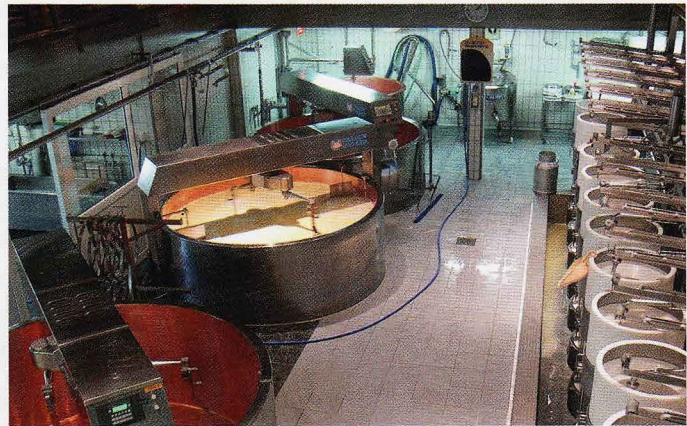
Néderlanders staan bekend om hun zuinigheid en haast. Hebben Zwitsers ook volkskenmerken? Volgens een van mijn kasteelgidsen wel. Ze zijn uiterst proper en precies. Dat wist ik al, maar... ze zijn ook traag! Met praten en lopen, vooral in de regio Bern. Als je hier de weg vraagt moet je even tijd nemen voor het antwoord. Dat komt langzaam en met veel bijzinnen, alsof ze bang zijn onbeleefd over te komen. Die traagheid kom je in veel vormen tegen. In Bern staan de voetgangersstoplichten daarom langer op groen dan elders. Echt waar. Maar het mooiste voorbeeld zie je in het treinstation. Daar staan pijlen op de grond om reizigers de weg naar de perrons te wijzén. Iedereen loopt precies op die pijlen. Om reizigers wat sneller door te laten lopen opperde een slimmerik om die pijlen wat verder uit elkaar te plaatsen. En zie: de gemiddelde snelheid naar de perrons is zowaar toegenomen. Tja, die trage Zwitsers. En dat in een land waar de meeste snelle sportauto's van Europa rijden...

Veytaux, kasteel Chillon. Het drukst bezochte kasteel van Zwitserland. Alleen al 40.000 Amerikanen komen jaarlijks langs (boven).

Kasteel Gruyères, het plaatsje bekend van de kaas. Uiteraard vind je hier ook vele kaasmakerijen (midden).

Freddie Mercury in brons aan de boulevard van Montreux (onder).

Wie zei dat Zwitserland duur was? Nou, drie kilometer verderop misschien, in het chique Montreux.

SMOKE ON THE WATER

Ach, Montreux. Alleen de naam al staat voor luxe en (vooral) stijl. Het is een van de weinige plaatsen in Zwitserland waar je de zon aan het eind van de dag in het water kunt zien ondergaan (de westkant van het Meer van Genève ligt net achter de horizon). Waarom zie je zoveel Nederlandse toeristen op de boulevard van Monte Carlo terwijl je ze amper tegenkomt op die van Montreux? Ik durf de stelling aan dat Montreux nog een tikje meer uitstraling heeft. Veel beroemdheden uit de wereldgeschiedenis woonden ooit in de stad. Componist Strawinsky bijvoorbeeld, en schrijver Nabokov die tot zijn dood in 1977 een suite in het prestigieuze Palace Hotel bewoonde. Het Charlie Chaplin museum is gevestigd in het huis waar de filmkomiek ooit woonde. Montreux is bekend van zijn jaarlijkse jazzfestival (Ella Fitzgerald en Nina Simone waren er kind aan huis), maar ook popmusici drukten hun stempel op de stad. The Rolling Stones hadden er hun opnamestudio. David Bowie trad er graag op, net als Iggy Pop en de jongens van Led Zeppelin. Hun collega's van Deep Purple schreven er hun hit 'Smoke on the Water'. Ooit goed naar de tekst geluisterd? Tijdens een concert in het Casinotheater schoot een fan een vuurpijl af, met als gevolg dat het hele casino tot de grond toe afbrandde. 'Smoke on the Water, Fire in the Sky...' Er staat inmiddels een nieuw casino – Montreux kan niet zonder.

ZWITSERSE VRIJHEID

Maar de mooiste plek op de boulevard is voor Freddie Mercury. De zanger van Queen voelde zich thuis in Montreux en zijn stadgenoten bewonderden zijn levenslust. 'Who wants to live forever?' zong Freddie hartstochtelijk, toen hij al wist dat hij ongeneeslijk ziek was. Montreux eerde hem met een standbeeld aan het water in zijn karakteristieke houding. Elk jaar op zijn verjaardag (5 september) wordt het beeld uitbundig versierd met bloemen, knuffels en persoonlijke briefjes. Freddie's extravagante levenslust staat model voor het vrijheidsideaal van de Zwitsers. Het zit ze in de genen. Maar was die drang naar vrijheid ook niet de reden dat we zijn gaan kamperen? In ons hart zijn we eigenlijk allemaal Zwitsers. ■

DE ENIGE ECHTE KAASFONDUE

Wie Zwitserland zegt, zegt kaasfondue. Maar dan wel volgens het originele recept. Er zijn wat varianten, maar de basis is altijd twee soorten jonge kaas van 5 en 8 maanden oud. Let op het AOC-merkje voor de juiste herkomst.

VOOR VIER PERSONEN IS NODIG

- Fonduestel
- 400 g in kleine stukjes gesneden Gruyère AOC
- 400 g Vacherin Fribourgeois AOC, idem
- 1 teentje knoflook
- 2 theelepels bloem
- 350 ml witte wijn
- Ev. klein glaasje Kirsch
- Mespuntje cayennepeper
- Witbrood

BEREIDING

- Wrijf de fonduepan in met de knoflook
- Leg beide kaassoorten en de bloem in de fonduepan, giet de wijn erbij en verwarm het onder krachtig roeren tot de kaas gesmolten is
- Wat Kirsch en cayennepeper toevoegen
- Zet de pan op het rechaud met een matig vlammetje, en de gasten kunnen aan tafel.

Rijg een klein stukje brood aan de fonduevork, dompel die in de fondue en leg het op je bord. Nooit vanaf de fonduevork zelf eten.

Als de fondue te dik wordt, kan je wat wijn toevoegen en onder goed roeren de vlam tijdelijk hoger zetten.

Garneer met augurk, stukjes ham en gekookte aardappelen. En een goede witte wijn natuurlijk, maar thee mag ook.

Foto: Remoiphotos, La Gruyère Tourisme